

ชื่องานวิจัย

พัฒนาการและการปรับตัวเพื่อดำรงอยู่ของ “ละครนอก”

ในจังหวัดนครปฐม

DEVELOPMENT AND ADAPTATION OF “LAKHON NOK”

IN NAKHON PATHOM PROVINCE

ผู้วิจัย

วิศิษ แก้วเอี่ยม

สุจิรา สุขวัฒน์

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง พัฒนาการและการปรับตัวเพื่อดำรงอยู่ของ “ละครนอก” ในจังหวัดนครปฐม มีวัตถุประสงค์ ๑ เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาและสถานภาพปัจจุบันของ “ละครนอก” ในจังหวัดนครปฐม และ ๒ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและวิธีการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของ “ละครนอก” ในจังหวัดนครปฐม

ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการศึกษากาคนาม กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษาคือคณะละครนอกที่อยู่ในจังหวัดนครปฐม จำนวน ๕ คณะ นักแสดง ผู้ว่าจ้าง ศาสนสถาน สถานที่ศักดิ์สิทธิ์ หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนบุคคลทั่วไปในจังหวัดนครปฐม

ผลการวิจัยพบว่าละครนอกได้เข้ามาในจังหวัดนครปฐมในช่วงสมัยรัชกาลที่ ๕ ราว พ.ศ. ๒๔๔๔ - ๒๔๔๖ คณะแรกที่เข้ามาคือคณะของนางเล็ก พันธุ์ภักดี สาเหตุที่เข้ามาอยู่ในจังหวัดนครปฐมสืบเนื่องมาจากการปฏิสังขรณ์องค์พระปฐมเจดีย์ การสร้างทางรถไฟผ่าน ส่งผลให้จังหวัดนครปฐมมีความเจริญ และเริ่มมีผู้คนเข้ามาอยู่อาศัยมากขึ้น ปัจจุบันมีคณะละครนอกที่เป็นบุตรหลานของนางเล็ก พันธุ์ภักดี สืบทอดอยู่ ๒ คณะ และมีคณะละครนอกที่เกิดขึ้นอีก ๓ คณะ รวมคณะ “ละครนอก” ในจังหวัดนครปฐมปัจจุบันมี ๕ คณะ การแสดงเริ่มต้นด้วยการบรรเลงโหมโรง เมื่อจบเพลงว่าตัวละครที่เป็นตัวละครสูงศักดิ์ จะออกมานั่งเตียงพร้อมด้วยข้าราชการบริวาร จากนั้นจะร้องเพลงที่เหมาะสมกับบทบาทของตัวละคร เมื่อจบเพลงจึงจับเรื่องเริ่มทำการแสดง การแสดงจะดำเนินเรื่องไปอย่างรวดเร็ว เน้นตลก ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ชมเกิดความสนุก และหากตอนใดของเรื่องที่สามรถแทรกบทตลกได้ก็จะแสดงตลกอยู่ตรงนั้นเป็นเวลานาน โดยไม่คำนึงถึงการดำเนินเรื่อง ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีก็ไม่เคร่งครัด สถานภาพบทบาทของ “ละครนอก” ในจังหวัดนครปฐมมีหลายด้าน ได้แก่ บทบาทด้านเป็นสื่อกลางของความเชื่อในการแก้บน

บทบาทด้านการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม บทบาทด้านส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
 บทบาทด้านส่งเสริมการศึกษา บทบาทด้านการประกอบอาชีพ บทบาทด้านการให้ความสุนทรีย์
 จรรโลงจิตใจ กล่อมเกลา และปลูกฝังค่านิยมแก่ผู้ชม

สำหรับปัญหาของ “ละครนอก” ในจังหวัดนครปฐมพบว่ามียู่ ๒ ข้อใหญ่ คือ
 ๑ ปัญหาภายในคณะ ได้แก่ ๑.๑ ปัญหาการถ่ายทอดและการสืบทอด ๑.๒ ปัญหาในการแข่งขัน
 ระหว่างคณะละคร และ ๒ ปัญหาภายนอกคณะ ได้แก่ ๒.๑ ปัญหาจากการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย
 ที่เจริญขึ้น ๒.๒ ปัญหาทางเศรษฐกิจ ๒.๓ ปัญหาการไม่ให้ความสำคัญในศิลปะการแสดง
 ๒.๔ ปัญหาเรื่องของโอกาสในการแสดงและค่านิยม วิธีการแก้ปัญหาและการปรับตัวเพื่อความอยู่
 รอดของ “ละครนอก” ในจังหวัดนครปฐมนั้น จากการศึกษาพบว่ามีแนวทางดังนี้ ๑ สร้าง
 จิตสำนึกรักและหวงแหนศิลปะการแสดงละครนอกให้เกิดขึ้น ทั้งผู้ให้การถ่ายทอดและผู้รับกร
 ถ่ายทอด ๒ จัดหลักสูตรการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ใน
 หลักสูตร ๓ ผู้ถ่ายทอดต้องใช้วิจารณญาณดูเวลาความเหมาะสมในการถ่ายทอด ๔ ควรมีการ
 รวมกลุ่มคณะละครนอก ๕ คณะละครนอกต้องพยายามเล่นเรื่องที่มีการผสมผสานให้เข้ากับ
 เหตุการณ์ปัจจุบัน ๖ หน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้องควรให้การส่งเสริมเปิดโอกาสให้คณะละคร
 นอกได้มีโอกาสแสดงในเวทีต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น ๗ คณะละครนอกต้องทำความเข้าใจกับเจ้าภาพใน
 เรื่องของสถานที่แสดงให้มีความเหมาะสม ซึ่งการแก้ปัญหาเหล่านี้ ต้องได้รับความร่วมมือจาก
 ทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง